

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร เพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจกรรมการทำงานและดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เพื่อพัฒนาความรู้ ความคิด วิเคราะห์ วิจัย และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจ นอกจากนี้ภาษาไทยยังเป็นสื่อที่แสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณี จีวรทัศน์ โลกทัศน์ และสุนทรียภาพ โดยบันทึกไว้เป็นวรรณคดีและวรรณกรรมอันล้ำค่า ภาษาไทยจึงเป็นสมบัติของชาติที่ควรแก่การเรียนรู้ เพื่ออนุรักษ์และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป

(กรมวิชาการ. 2545 ก : 3)

การอ่านเป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อการศึกษาหาความรู้ และพัฒนาชีวิต ซึ่งนอกจากจะทำให้เกิดความรู้แล้ว ยังก่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน และส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้แนวคิดในการดำเนินชีวิต การอ่านจึงเป็นหัวใจของการศึกษาทุกระดับและเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้เรื่องต่างๆ การอ่านที่ดีมีประสิทธิภาพ จะต้องอ่านแล้วจับใจความได้ สรุปสาระสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้กำหนดคุณภาพของผู้เรียนด้านความเข้าใจในการอ่านไว้ในช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ให้อ่านแล้วเข้าใจเรื่องที่อ่าน (กรมวิชาการ. 2546 : 188) การอ่านเป็นทักษะที่จำเป็นในการแสวงหาความรู้ช่วยให้ได้ความบันเทิงและให้เกิดความคิดสร้างสรรค์จรโลงโลก การอ่านจับใจความเป็นทักษะที่ต้องเรียนรู้และฝึกฝนให้เกิดนิสัย (แม้นมาส ชวลิต. 2544 : 3) การอ่านมีความสำคัญสำหรับคนทุกวัย ตั้งแต่วัยเด็ก เมื่อเรียนหนังสือทุกคนจะได้รับการฝึกให้รู้จักการอ่าน เพราะการอ่านจะนำไปสู่ความเข้าใจเนื้อหาวิชาต่างๆ เมื่อเรียนในระดับสูงขึ้นการอ่านก็ยิ่งมีความสำคัญมากขึ้น เพราะผู้เรียนต้องศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเองเป็นส่วนใหญ่ ถึงแม้ว่าการแสวง

หาความรู้ภายในห้องเรียนจะได้รับจากครูผู้สอนโดยตรง แต่ผู้เรียนต้องรู้จักอ่านเพิ่มเติม ซึ่งจะก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และมีทัศนคติต่อสิ่งต่างๆ อย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม การศึกษาหาความรู้มิได้จำกัดอยู่เฉพาะในสถานศึกษาเท่านั้น แหล่งความรู้มีอยู่ทั่วไปและศึกษาได้ตลอดชีวิต เครื่องมือสำคัญในการศึกษาหาความรู้คือการอ่าน ทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่า “ การอ่านเป็นหัวใจสำคัญในการเรียนรู้ และสามารถทำให้เล่าเรียนได้เก่งจนประสบผลสำเร็จได้เป็นอย่างดี ” (ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. 2542 : 3)

ปัจจุบันในวงการศึกษ จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการอ่านพบว่า ปัญหาที่พบมากและสำคัญที่สุด คือการอ่านจับใจความ ผู้เรียนอ่านแล้วจับใจความสำคัญไม่ได้ ไม่สามารถสรุปประเด็นได้ ไม่สามารถแยกความรู้ ข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็นได้ ทำให้ไม่ได้รับประโยชน์จากการอ่านเท่าที่ควร ทั้งยังเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้และการศึกษาวิชาต่างๆ ด้วย (กรมวิชาการ. 2546 : 188) นักเรียนส่วนใหญ่มีนิสัยรักการอ่านน้อย ส่วนหนึ่งเกิดจากนักเรียนจำนวนมากอ่านจับใจความไม่เป็นหรืออ่านได้ช้า ทำให้เกิดความเบื่อหน่าย (แววมยุรา เหมือนนิล. 2541 : 5) ปัญหาในการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนคือนักเรียนได้แต่อ่านแต่ไม่เข้าใจเรื่องราวที่อ่านจึงทำให้จับใจความไม่ได้ และส่วนใหญ่ไม่สามารถแยกความแตกต่างระหว่างข้อเท็จจริงกับความคิดของผู้เขียนได้ เนื่องจากผู้เขียนมิได้แสดงแนวคิดหรือใจความสำคัญของเรื่องโดยตรง ซึ่งทำให้อ่านแล้วจับใจความไม่ได้ (ขจีพรรณ จันทระ. 2543 : 4) ความสามารถในการอ่านจับใจความ เป็นปัญหาที่สำคัญส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เพราะนักเรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถจับใจความสำคัญของเนื้อเรื่องได้ มีความเข้าใจเนื้อเรื่องอยู่ในเกณฑ์ต่ำ เนื่องจากครูใช้วิธีสอนแบบเดิม ครูขาดความพร้อมในการสอน การสอนไม่มีการวางแผนที่ดี เรื่องที่นำมาอ่านยากเกินไป และขาดสื่อการสอน (น้ำอ้อย อริยะสุขสกุล. 2546 : 3) ปัญหาที่ทำให้การสอนการอ่านจับใจความไม่ประสบความสำเร็จเกิดจากระดับสติปัญญาของผู้เรียน บทเรียนไม่เร้าความสนใจ ทำให้เกิดความเบื่อหน่าย นักเรียนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อวิชาภาษาไทย ครูจัดกิจกรรมไม่เหมาะสมกับนักเรียน ครูใช้วิธีสอนที่ไม่น่าสนใจ และปัญหาทางภาษาถิ่น (พัชนีษ์ หนูคง. 2546 : 3)

จากการศึกษาสภาพปัญหาในปัจจุบันของโรงเรียนพบว่า ผลการประเมินคุณภาพนักเรียนระดับชาติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านดงบากหนองตาเต็น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 54.07 (ผลการประเมินคุณภาพนักเรียน ปี 2551 สพท.มค.2) อยู่ในระดับผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ ยังไม่เป็นผลที่น่าพอใจ และจากประสบการณ์ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มานานกว่า 10 ปี พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียน ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และเห็นความสำคัญของภาษาไทย อยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าที่ควรจะเป็น ซึ่งสาเหตุมาจากนักเรียนไม่เข้าใจหลักการอ่านจับใจความ ไม่เข้าใจข้อความที่อ่าน ตอบคำถามไม่ตรงประเด็น เรียงลำดับเหตุการณ์ไม่ได้ และไม่สารดสรุปประเด็นได้ ทำให้เป็นปัญหาอุปสรรคต่อการเรียนรู้และการสื่อสาร

ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาใช้ในการวางแผน และออกแบบงานวิจัยในชั้นเรียน สร้างนวัตกรรมเพื่อช่วยในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยการผลิตแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ขึ้น จำนวน 10 ชุด โดยใช้เนื้อหาจาก นิทาน เพลง สารคดี ข่าวจากหน้าหนังสือพิมพ์ และบทความ ซึ่งมีองค์ประกอบดังนี้ ปกนอก ปกใน คำนำ คำชี้แจง จุดประสงค์การเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน กิจกรรมฝึกชุดละ 3 กิจกรรม แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ความสำคัญของแบบฝึกทักษะ ให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง ประโยชน์ของแบบฝึกทักษะ ให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ช่วยลดภาระการสอนของครู เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ ให้นักเรียนทราบความก้าวหน้าของตนเอง สามารถนำภาษาไปใช้สื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนได้ฝึกทักษะด้วยตัวเอง ช่วยในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล ช่วยเสริมทักษะทางภาษาให้คงทน เป็นเครื่องมือวัดผลการเรียนหลังจากเรียนบทเรียน ให้นักครูทราบความเข้าใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ และเป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอน

จากหลักฐานและเหตุผลต่าง ๆ ที่ยกมาข้างต้นนี้ แสดงให้เห็นว่าการอ่านจับใจความสามารถพัฒนาได้ด้วยการฝึกฝนโดยการใช้แบบฝึกทักษะ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชื่นพิถี มนต์ขลัง ทศนีย์ แก้วงาม อุไรวรรณ บุญล้อม อาคม ทองเกษม และลักขณา นันตาทาศ ซึ่งทั้ง 5 คน พบว่า แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความ สามารถพัฒนาการอ่านจับใจความได้จริง ดังนั้นผู้วิจัยจึงเกิดความสนใจ และต้องการศึกษาปัญหาการอ่านจับใจความ โดยการพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ขึ้น เพื่อใช้พัฒนาทักษะการอ่านจับใจความให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น มีความก้าวหน้าในการเรียนรู้เพิ่มขึ้น และมีความพึงพอใจต่อกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย อีกทั้งก่อให้เกิดการเรียนรู้และความเข้าใจของผู้เรียนอย่างแท้จริง

คำถามการวิจัย

แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความ ที่พัฒนาขึ้นสามารถพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ได้อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแบบฝึกพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านดงบากหนองตาเต็น ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระหว่างก่อนและหลังการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
3. เพื่อศึกษาค่าดัชนีประสิทธิผลการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

สมมุติฐานการวิจัย

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน

ขอบเขตการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมายการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านดงบากหนองตาเต็น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 จำนวน 12 คน

1.1 ตัวแปร

1.1.1 ตัวแปรอิสระ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

1.1.2 ตัวแปรตาม

- 1) ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะ
- 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 3) ดัชนีประสิทธิผลการเรียนรู้

4) ความพึงพอใจของนักเรียน

1.2 ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552

1.3 เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บทเพลง 2 เพลง นิทาน 2 เรื่อง สารคดี 2 เรื่อง ข่าวทั่วไปจากหนังสือพิมพ์ 2 เรื่อง และบทความ 2 เรื่อง รวมทั้งสิ้น 10 เรื่อง

1.4 สถานที่ โรงเรียนบ้านดงบากหนองตาเต็น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. แบบฝึกทักษะ หมายถึง สื่อการเรียนประเภทหนึ่งสำหรับให้นักเรียนฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะเพิ่มขึ้น ช่วยในการฝึกหรือเสริมทักษะทางภาษาและการใช้ภาษาของผู้เรียน สามารถนำมาฝึกซ้ำทบทวนบทเรียน นอกจากนี้ผู้เรียนสามารถนำไปทบทวนด้วยตนเองได้ ทำให้จดจำเนื้อหาได้คงทน ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น จำนวน 10 ชุด

2. การอ่านจับใจความ หมายถึง ความสามารถในการเก็บสาระสำคัญจากเรื่องที่ได้อ่านได้อย่างถูกต้องครบถ้วนตอบคำถามได้ ลำดับเหตุการณ์ของเรื่อง และสรุปเรื่องที่ได้

3. นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านดงบากหนองตาเต็น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 จำนวน 12 คน

4. ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะ หมายถึง อัตราส่วนของคะแนนที่นักเรียนได้จากชิ้นงาน และการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตามเกณฑ์ 80/80

80 ตัวแรก หมายถึง ค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนที่ได้จากชิ้นงานของนักเรียน

80 ตัวหลัง หมายถึง ค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนที่ได้จากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนของนักเรียน

5. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง แบบทดสอบที่สร้างขึ้นเป็นแบบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ เพื่อใช้ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

6. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ความสามารถในการอ่านจับใจความ ของนักเรียน ซึ่งวัดได้จากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

7. ดัชนีประสิทธิผลการเรียนรู้ หมายถึง ค่าแสดงความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของนักเรียน โดยการเปรียบเทียบคะแนนที่เพิ่มขึ้นจากการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

8. ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด ของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ ด้วยแบบฝึกทักษะ ซึ่งวัด 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านสื่อและ อุปกรณ์ และด้านการวัดและประเมินผล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านดงบกหนองตาเต็น ได้รับการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความ ด้วยเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น
2. ครูมีแบบฝึกทักษะที่มีประสิทธิภาพ และครูคนอื่นๆสามารถนำแบบฝึกทักษะไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างมั่นใจ
3. ได้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ให้ครูเลือกใช้
4. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านดงบกหนองตาเต็น เรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะอย่างมีความสุข
5. ผลการวิจัยเป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอน และผู้สนใจสำหรับการพัฒนาคุณภาพการอ่านจับใจความเนื้อหาอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมการเรียนการรู้ของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

